

פתח דבר

אנו מודים לה' על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנישואינו למזל טוב ביום חמישי, אחד עשר ימים לחודש טבת ה'תשס"ח.

התודה והברכה מובאת בזה לידידנו ומכירנו, אשר הואילו לשמוח איתנו יחדיו ביום שמחת לבבנו ולברך אותנו בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בגשמיות ורוחניות.

ולזכרון טוב הננו לכבד את המשתתפים בשמחתנו בתשורה המוסגרת בזה, כפי שהונהג לאחרונה בשמחות כו"כ מאג"ש, מיוסד על פי מה שנהג כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ בחתונת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח.

תשורה זו כוללת מכתבים יחידויות ומענות המתפרסמות כאן בפרסום ראשון:

א. לסב החתן הרה"ח ר' שלמה ע"ה מטוסוב.

ב. לסב החתן הרה"ח ר' ניסן ע"ה פינסאן.

ג. לסב הכלה הרה"ח ר' יהודא ליב ע"ה רסקין.

ד. לסב אם הכלה (למשפחת שטרנברג) הרה"ח ר' שניאור זלמן ע"ה גורארי.

כמו"כ מצורף לקובץ תקליטור מניגונים המושרים ע"י הרה"ח ר' ניסן ע"ה פינסאן המתפרסם בזה לראשונה.

...

"ידוע ומפורסם אשר בעת שמחת נישואין קומען נשמות האבות מן העולם האמת, ביז ג' דורות למפרע איז בכל ישראל, און פראן וואס מער און מער" (קונטרס דרושי חתונה) -

ובכן, בוודאי נמצאים עמנו יחד בשמחה - בתוככי "נשמות האבות" - הסבים שנפטרו לפני שבועות אחדים: הרה"ח ר' שלמה ע"ה מטוסוב, שנפטר באור לר"ח כסלו, והרה"ח ר' ניסן ע"ה פינסאן, שנפטר בכ"ד כסלו ערב חנוכה, ומברכים אותנו בכל מילי דמיטב, בדור ישרים מבורך.

ויה"ר שזכות התקשרות כל הסבים כשלוחים ומקושרים בלב ונפש לנשיא דורנו יעמוד לנו ולכל משפחתנו שיחיו בגשם וברוח, והעיקר ששמחה זו תמחר את קיום הייעוד "מהרה ישמע גו' קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה" בגאולה האמיתית והשלמה.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

תנחום וחנה שיחיו מטוסוב

י"א טבת ה'תשס"ח - שנת השמיטה

מכתבי הרבי לחתן והכלה

מכתב כ"ק אדמו"ר נשי"ד לאבי החתן שי' לרגל הולדתו למז"ט

מתוסוב - נאנסי צרפת

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Lubavitch

770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213

493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

ליוכאוויטש

770 איסטערן פארקוויי

ברוקלין, נ.י.

ב"ה, ט' אייר תשמ"ג

ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה' יהודה ליב שי'

שלום וברכה!

במענה על ההודעה אשר נולד להם בן למזל טוב,

הנה יה"ר מהשי"ת שיכניסוהו לבריתו של אברהם
אבינו, וכשם שיכניסוהו לברית כן יכניסוהו לתורה
ולחופה ולמעשים טובים, ויגדלו ביחד עם זוג' תי'
מתוך הרחבה.

בברכת מזל טוב

מכתב כ"ק אדמו"ר נשי"ד לאבי הכלה תחי' לרגל הולדתה למז"ט

ראסקין -

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.
בי"ה, ז'י מ"ח תשמ"ח
ברוקלין, נ.י.

הדל"ח אי"א נוי"נ וכו'
מוה' מנחם מענדל שי

שלום וברכה

במענה על ההודעה אשר נולדה להם בת למזל טוב
ונקרא שמה בישראל חנה שתליט"א,
הנה ית"ר מהשי"ת שיגדלה ביחד עם זוג' תי'
לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה.

-ידוע מכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, אשר
מנהגנו הוא לאמר גם בלידת בת לתורה ולחופה
ולמעשים טובים, ע"פ מרז"ל (ברכות יז' א) נשים
במאי זכ"ן באקרוי' כו' באתנוי' כו' ונטרין כו'.

בברכת מזל טוב

הרה"ח ר' שלמה ע"ה מטוסוב

ייסוד החדרים ברחבי מרוקו

הרה"ח ר' שלמה ע"ה מטוסוב הגיע למרוקו ביום ו' כ"ד אדר א' ערש"ק ויקהל תשי"א, הוא ויבדלח"ט זוגתו תחי' לא הספיקו להגיע לפני שבת לקסבלנקה ונשארו לשבת בפורליוטה. ביום א' כ"ו אדר א' הגיעו צלחה לקסבלנקה.

להלן מכתבו הראשון ששלח לרבי מקסבלנקה מיום ו' ערש"ק פקודי ב' דר"ח אד"ש תשי"א:
"ת"ל באנו לשלום לקסבלנקה ביום ראשון שבוע זה, מסיבות שונות לא עלתה בידי להודיע עד עכשיו.

טרם הסתדרנו כי עולה בקושי, ועדיין נמשך טלטול הדרך, אבל כל התחלות קשות, והתקווה לא' עליון כי יעזור לנו להסתדר בכי טוב בקרב הימים. מפרטי העבודה טרם יש לי מה לכתוב, כי רק התחלתי להתוודע עם אנשי המקום ואי"ה ביום ראשון שבוע הבא יבוא הנה הרה"ח הרה"ג וכו' הרב גאראדעצקי יחי' ויורה לי על אתר מה לעשות ולפעול בעזרתו ית'.

המייחל לברכת כ"ק שליט"א לכל הדרוש בגשם וברוח".

אחת מהעבודות בהם עסק בשנים הראשונות היא הקמת תלמודי תורה בכפרים ברחבי מרוקו. ולפנינו סקירה חלקית מאיזה מכתבים בקיצור, על אף שהאריכות בזה רחבה מיני ים.

כבר במכתב מכ"ד אד"ש כותב לרבי:

"ביקרתי בשבוע שלפני זה שלושה כפרים..."

הרה"ח ר' שלמה ע"ה היה הולך מכפר לכפר מקבץ את הילדים תושבי המקום והיה ממנה את החכם של הכפר ללמד אותם, והיה שולח מידי חודש תשלום לאחזקת ה'חדרים'. במכתבו מז' אייר כותב:

"עתה באתי להמשיך ולהוסיף על מכתבי הקודם מלפני כשבוע, והרי ביקרתי גם בכפרים רחוקים מן היישוב, במדבר סאחארא, ות"ל כי עלה בידנו והוקם וסודר ת"ת בכפר 'ערפוד', לעת כזאת מספר התלמידים אחד וארבעים, מקווים כי במשך הזמן אי"ה יתוספו עוד..."

מדי פעם היה חוזר ומבקר באותם כפרים, פעמים בעצמו ופעמים ע"י תלמידיו, כדי לבחון ולפקח על התלמודי תורה, ולהביא ספרים וחבורות ללימודים ולפעמים אף בגדים למשפחות הכפר הנזקקות (ראה להלן במכתב כ"ה שבט תשי"ג, אות יג: "הגיעני ידיעה משיקאגא ששלחו מביה"כ דשם על שמו עוד עשר חבילות בגדים, ויש מן המוכן עוד לערך עשרה").

גם בימי 'בין הזמנים' פעל למען המשך קיום הלימודים כפי שעולה מהמכתב ששלח לרבי בה' תמוז תשי"א:

ה' תמוז תשי"א

...והנה סודרו בעזהי"ת ת"ת בחמשה כפרים, בעיקר בשביל חדשי החפש, ואולי יש תקוה כי זה יתן בלב קצת מהתלמידים להשאר וללמוד גם אחרי כן. ואלה שמותם למספרם (א) טאורירט - כחמישה ושבעים תלמידים. (ב) טאזא - כחמישה ושלשים תלמידים. (ג) אד-זעם - כארבעים תלמידים - חמש שעות, וכעשרים תלמידות - שתי שעות. (ד) סעטאט - כמאה ועשרים תלמידים...

הרבי הורה לו לדווח בצורה מדויקת על מספר המוסדות והתלמידים, ובכל פעם שיש שינוי במספר עליו להודיע תיכף ומייד. וכך כותב הרבי במכתב מי"א מנ"א תשי"א (נדפס באג"ק):

"לעתים קרובות דרוש פה לדעת בדיוק מספר המוסדות ובערך גם מספר התלמידים והתלמידות, שבכל אחד ואחד מהם. וכיון שלפי

מצב העבודה שלו מתוסף וגדול מספר המוסד' מזמן לזמן, הנה מטובו
להודיע תיכף בכל פעם ופעם שמתוסף מוסד, וגם בהוספת איזה פרטים
שיהי' בידו אודות המוסד, ות"ח מראש".

במכתב מכ"ג מר-חשון תשי"ב (נדפס באג"ק) כותב הרבי בין השאר:

"ת"ח על הידיעות שכותב מהכפרים הנתוספים מזמן לזמן עם הפרטים
השייכים לזה ובטח גם להבא יעשה כן, ות"ח מראש".

העבודה להקמת וביסוס ה'חדרים' הייתה כרוכה בהתייגעות עצומה, הקושי הרב להגיע אל
הכפרים הנידחים הן מפאת הדרכים הבלתי סלולות, והן מפאת מזג האוויר הקיצוני ששרר שם
דרשו ממנו כוחות רבים.

במכתב שלפנינו ששלחו לרבי ב' בכסלו תשי"ב, מתאר הרה"ח ר' שלמה ע"ה את הקשיים
(ההדגשה אינה במקור) :

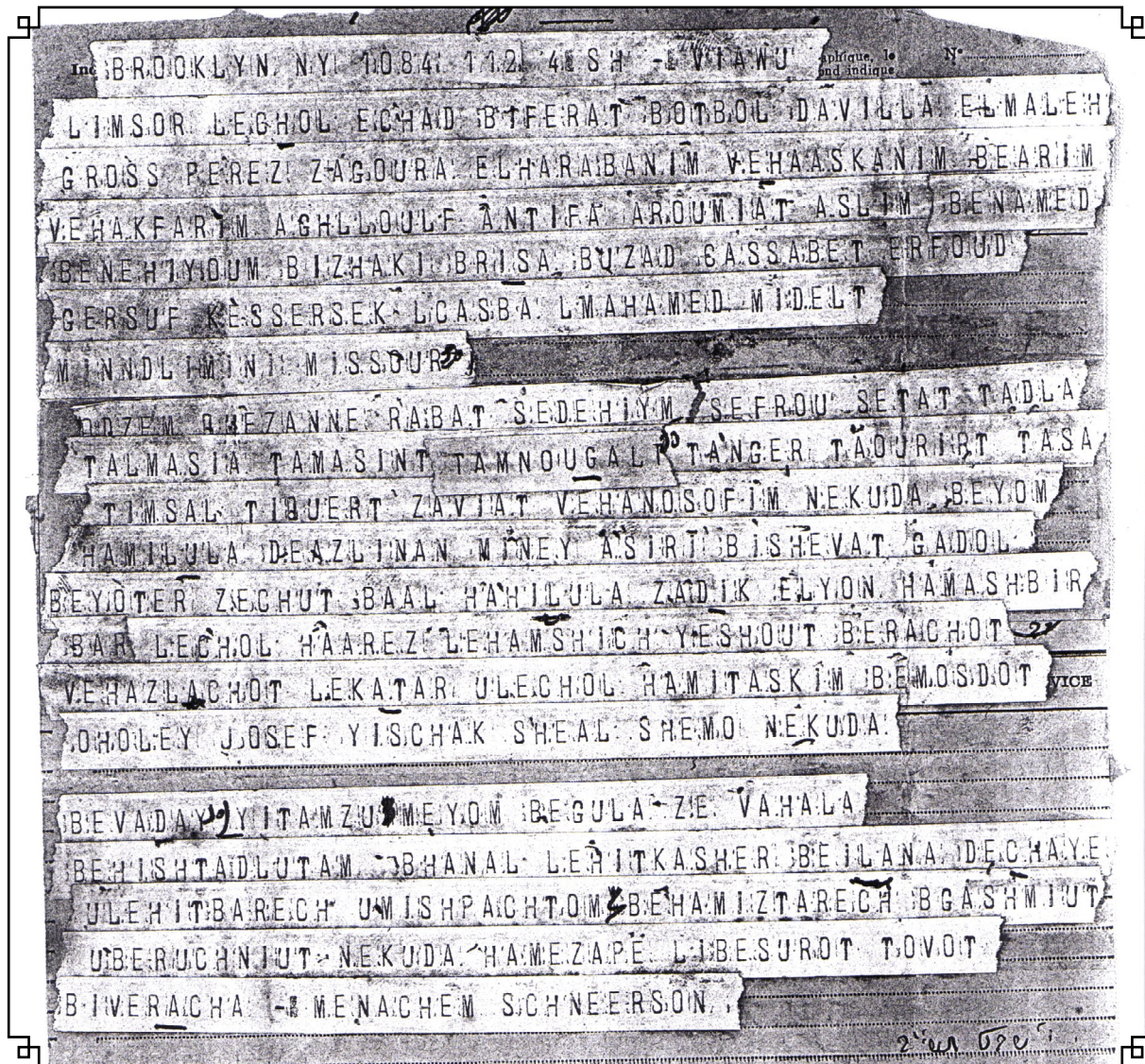
י' כסלו תשי"ב

...הנני שולח בזה רשימה מששה עשר כפרים שנסתדרו בעזה"ת
בשבועות האחרונים במחוז שאין שם שום בתי ספר אחרים, ובכן ה"ז
ללימוד תדיר...

**גם בהרבה מקומות בנהר נעברה ברגל ובסוסים ובחמורים, כי אין
דרך ובכלל נוכחתי שיש עוד הרבה כפרים כגון אלו במחוז אחר, וגם
יש הרבה מקומות שקשה להגיע אליהם עכשיו מפני השלגים בהרים,
ואראה אי"ה לבקר בכל המקומות כפי שתהי' היכולת בעזה"ת.**

בהצטרף הכפרים הללו עם אלו שהזכרתי כבר במכתבי הקודמים הרי
הם תשעה ועשרים יחד עם מידלת, לבד ממעקנעס...

במברק שלפנינו מי' שבט תשי"ב, כאשר לא עברה עדיין שנה שלימה מעת הגיע הרב מטוסוב
כבר מזכיר הרבי ע"ד שלושים וארבעה (!) ערים וכפרים ומוסיף - ו'הנוספים':

להלן תמליל המברק:

למסור לכל אחד בפרט בוטבול דאוילא אלמליח גראסס פרץ זאגורא
ולהרבנים והעסקנים בהרים והכפרים אכלוף אנטיפא ערומיאת
אסלים בן -אמעד בני-חיון בזשו בריזה בוזשאד קסאסבי ארפוד
גרסיף קסאר-סוק לכאסבא למחמיד מידלת מין-דלימיני מיסור אד-
זעם אאוזאן ראבאט שדה-חיים צ'פרו סעטאט תאדלא תאלמאסלא

תאמאסינת תאמנוגאלת תאנג"יר תאורירת תאזא תימסלא תיכרת
זאוויא והנוספים.

ביום ההילולא דאזלינן מיני' עשירי בשבט גדול ביותר זכות בעל
ההילולא צדיק עליון המשביר בר לכל הארץ להמשיך ישועות ברכות
והצלחות לכת"ר ולכל המתעסקים במוסדות אהלי יוסף יצחק שעל
שמו. ובודאו יאמצו מיום מסוגל זה והלאה בהשתדלותם בהנ"ל
להתקשר באילנא דחיי ולהתברך ומשפחתם בהמצטרך בגשמיות
וברוחניות.

המצפה לבשורות טובות. בברכה.

בינתיים מספר ה'חדרים' הולך ומוסיף, כפי הנראה מהמכתב שלפנינו מהרה"ח ר' שלמה ע"ה
להר"ב גאראדעצקי:

ט"ז שבט תשי"ב

שפע ברכות ורב שלום עד בלי ירח!

שולח הנני בזה רשימה כללית מהכפרים החדשים, והמה 21 במספר
ומה שאמר 25 טעות הי' בידו, כי חשב כפרים הקרובים זה לזה וחיבר
אותם ביחד לשנים או לשלשה.

בטינגריש יש אליאנס, ולומדים אצלנו כל היום 34 תלמידים ו 21
תלמידות, והשאר שיעורי ערב ויום ראשון. יש שלשה כפרים שעדיין
אין להם מלמדים אבל הם אומרים שישונו בעצמם.

כותב אני מכתבי זה בבקה, ובכן לא נתחדש עדיין שום דבר. ואסיים
הפעם.

באיחולי ברכות מרובות עד בלי די.

שלמה מתוסוב

אחרי כמה חודשים ביו"ד אייר תשי"ב כותב הרה"ח ר' שלמה ע"ה לרבי בין השאר:

" . גם נתוספו עוד ת"ת בשלושה כפרים. האחד שמו אוטאט. שם היו
לומדים בבית הספר גם בשבת וע"י התאמצות הבחור משה לחייאני

הכפר השלישי שמו תיזגין, הוא במחוז מאראקש עשרים ושלוש תלמידים ועשר תלמידות. ובכן מחוץ למקנס, צ'פרו, וקסבלנקה, יש לנו עכשיו ת"ת בחמישה וחמישים כפרים. . ."

לפנינו צילום ממחברתו בה מפרט את הסכומים ששלח לערים ולכפרים בין החודשים מנ"א תשי"ב עד חודש טבת תשי"ג אז מספר הכפרים מגיע ל-69 (!) בנוסף לעוד אחד-עשר משכורות להעוסקים בעבודת הקודש.

[illegible]

[illegible]

לפנינו העתק ממכתב הרבי לאחד מהתלמידים המבקר בכפרים בשליחותו של הר' מטוסוב:

ב"ה, י"ז מ"ח תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מלאכתו מלאכת שמים מוה"ר אהרן סי

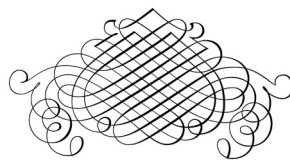
שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מי"א חשוון, בו כותב אשר מבקר הוא
בכפרים בשליחותו של הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ באמונה
כו' וכו' מוה"ר שלמה סי' מתוסאף. וגדול הזכות אשר בזה - אין די
באר, וידוע פתגם הבעל שם טוב (אשר שמענוהו כמה פעמים מכ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע) שכל אחד ואחת מישראל חביב אצל
הקב"ה באין ערוך יותר מחביבות של בן יחיד אצל הורים שנולד להם
לעת זקנתם, ומעתה יש לשער כמה גדול הזכות כשמקרב את לבו של בן
יחיד זה לאביו שבשמים, וביחוד שהוא כותב שקשור זה ג"כ עם טרחה
גופנית כי צריך לרכוב על הבהמה וכו', הנה לפום צערא אגרא, ויהי
רצון מהשי"ת שיראה גם בעיני בשר הצלחה בעבודתו בקדש זו, אשר זהו
השכר היותר גדול, וכפסק המסנה שכר מצוה - מצוה, ויומשך זה ג"כ
בהצלחה בעניניו הפרטיים, ובודאי כפסק רז"ל מעלין בקדש - יוסיף אומץ
בכל הנ"ל וכל המוסיף מוסיפין לו מן השמים בהמסרוך לו בגשמיות
וברוחניות.

בברכה / חי"ק /

עם הזמן, הרבה 'חדרים' בכפרים הקטנים נסגרו עקב עליית היהודים לארצנו הק' תובב"א, וכן
בעקבות ההגירה מהכפרים לערים הגדולות, ובמשך השנים הבאות עיקר העבודה הייתה בערים
המרכזיות.

(ראה להלן במכתב הרבי מכ"ה שבט תשי"ג, אות ג' ובסקירה על המוסדות מניסן תשט"ו
בקטע המתחיל "שארי הכפרים").

שליחת מאות ספרים נדירים לספריית הרבי

הרה"ח ר' שלמה ע"ה היה שולח לרבי ספרים וכתבי יד נדירים, בין השאר ספרים שמצא או קנה בכפרים בהם ביקה לפעמים אף שלח מתנות של רבני מרוקו לרבי. במכתב מכ"ג מר חשון (נדפס באג"ק) כותב הרבי:

"נ"ב בטח משתדל כת"ר גם עתה בהשגת הספרים וכמדומה שכבר כתבתי לו שאם קשור זה בהוצ"ק יוכל לעשות כזה, ויודיעני החשבון ואסלק כאן. ות"ח מראש על הטרחה בזה".

לפנינו רשימות הספרים אותם שלח לרבי בחודש טבת תשי"ג, עליהם ענה השיב הרבי (במכתב: שיובא להלן):

"כן נתקבלו חבילות הספרים שנשלח על ידו שישי וט"ו בטבת".

רשימת הספרים שנשלחו בור' טבת

- 1) כנפי יונה . קבלה. לר' מנחם עזרי' . לעמבערג תרס"ד
- 2) אחלי יעקב. שו"ת. לר' יעקב קסטרו. ליורנו תקס"ב
- 3) כתנת יוסף . חידושים ומאמרים. לר' יוסף גבאי מבוזסאד. תוניס תרפ"ב
- 4) חלק יעקב. דרושים. לר' יעקב חי זריהן. טבריה? תרס"א
- 5) יצב גבולות. משפט וצדק. בענין כולל רמבע"נ. טבריה תרס"ד
- 6) ליקוטי אמרים. ויכוח בענין נוצריות. לר' רפאל קצין. אומיר תרס"ו
- 7) יורו משפטי ליעקב. שו"ת. לר' יעקב אביחצירא. ירושלם תרס"ה

זה האחרון שלח אותו כבר פעם לפני זמן הר"מ יחי' ליפסקר, אבל מכיון שנתנו לי הר"מ אביחצירא מארפוד בשביל כ"ק שליט"א, שלחתיו.

חבילת ספרים ששלחתי בטי"ו טבת

- (1) כתם פז. ח"ב. על זהר בראשית. לר' שמעון לביא מטרופולי.
 - (2) מגן גבורים. ח"ב. על כתובות וקידושין. לר' אליעזר די אבילה.
 - (3) ראש משב"ר. הידושי' על הסכתות. לר' כשה בירדוגו.
 - (4) מדרש מגלת אסתר. על מג"א. לר' שלמה אלקבץ.
 - (5) כתב שם טוב. דרושי'. לר' שלמה הלוי בר' יצחק מאסטרי.
 - (6) קרן לדוד, ילקוט דוד. הידושים ורמזים. לר' דוד כהן מאלזשיר.
 - (7) לי ליסועה. הידושים וענינים שונים. לר' ישועה לוי מליסבון.
 - (8) שיעור קובה. תיקוני' ע"פ הזהר. לא' בלתי נודע.
- ליורנו תקנ"ה
ליורנו תקע"א
ליורנו? ת"ר?
וויניציאה שם"ה
ש"נ?
מקנאס תש"ז
ירושלים תרמ"ג
ירושלם תרצ"ד

במשך השנים שלח מאות רבות של ספרים וכת"י נדירים לספריית הרבי שם נמצאים עד היום.

להלן צילום מכת"ק של הרבי בקשר לשילוח הספרים מתאריך י"א מנחם-אב תשי"א, בו מודה להרה"ח ר' שלמה ע"ה ומבקש שישתדל לשלוח עוד ספרים 'וכל המרבה ה"ז משובח'.
(המכתב המלא נדפס באג"ק)

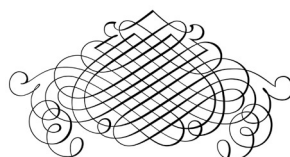
זה נוגע אם גם יהי' בשפח המדינה, ואדרבה מעלה בדבר שגם עיני יתרבו הקוראים וכו'.

בה עתה נחמדו אלה אלה. ותה' על שילוח
הס' דגלה. ודגשה רדה על אלה, אלה שילוח
בה, הן דס' דגלה והן דגלה, על האכזה ה"ז אשוא.
ואלו דגלה ימים, אלה על ה' דגלה ימים
אס"ה זכ"ל.

בברכה האמה אלה
אליהו

יש לציין אשר לפנינו רק דוגמא מיני רבות אודות הספרים ששלח הרב מטוסוב, אך במשך כח שנות שליחותו שלח ספרים רבים ולפעמים ספריות שלימות והייתה בזה התכתבות עם הרבי ועם המזכירות.

חביבות רבה הייתה אצל הרבי לספרים ששלח הרב מטוסוב, וכל השנים (עד היום הזה) נמצא בחדרו הק' של הרבי, בארון הספרים שורה מיוחדת עבור ספרים נבחרים שהגיעו ממרוקו.

שילוח תלמידים לחזרת דא"ח ברבים

לפנינו מכתב מעניין ששלח הרה"ח ר' שלמה ע"ה לרבי ביו"ד שבט תשי"ג, ע"ד שילוח תלמידים לחזור דא"ח בבתי כנסיות בערים ובכפרים. במכתב זה כותב שאחד התלמידים הכריז באחד מהכפרים שיבדקו התפילין והמזוזות.

ב"ה. יו"ד שבט. תשי"ג.

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

נתקבל המברק אתמול. וע"ד עניני התוערות, הנה נסדרו אמש בשתי בתי - כנסת. באחת ה' הרי"ז יחי' עם השוחט הראשי ר' שמעון אוחיון. ובהכנ"ס שני' שלחתי לטט את ה' משה לחי'אני יחי' - שהוא מבקר בכפרים, ועכשיו מלמד פה זמנית - כי יש לו לשון לימודים, והביהכנ"ס היא גדולה והיתה מלאה מפה אל פה במאות אנשים, והוא דרש לפניהם על ענינו של יום ועל ענין החינוך, והי' נוכח שם גם רב אחד מדייני המקום, וכולם נתפעלו מדיבורו. ות"ל נעשה עי"ז רושם רב. שמה גם התדברתי עם איזה אנשים - שבאמת הותחל הדיבור ע"ז מלפני זה - בכדי לשלוח מספר תלמידים לבתי הכנסת בשבתות, בכדי שידרשו שם כל אחד כפי יכולתו. והם - האנשים הנ"ל - יעמדו על זה לאסוף אנשים ולעמוד על זה שיהי' הכל בסדר. בדעתי לשלוח בשביל זה כתמשה תלמידים, ולסדר להם מלפני השבת על מה יחי' נגשא הדיבורים. ויהי' שיצא הדבר לפועל ויתקיים ויעשה פירות ויביא תועלת הנרצה. וחושבני שרצוי יהי' הדבר לפני כ"ק שליט"א, אף כי לא נתבטלו התלמידים עדיין כל צרכם כמובן, ולמיחש ג"כ מיבעי. אבל יש לקוות כי הטוב והתועלת טובה יכריעו.

בנוגע לתפוצות מדוק לענין הזה, - בהוראת הרה"ב הרה"ח וכו' מהורבא"ב יחי' אלי - ערכתי מכתב, ושלחתי כשבעים העתקות לעיירות ולכפרים - והרבה מהם למקומות שאין בהם מוסדותינו - לעוררם על ענין יו"ד שבט.

מענין אולי להזכיר פרט אחד בכאן. והוא, כי קבלתי היום מכתב מר' שלמה כהן יחי' שהוא מלמד עכשיו בכפר אוטאט - והוא תלמיד מישיבת מקנאס, וזה לא מכבר נתחתן -, שהוא הגיד לאנשי הכפר שיביאו לו התפילין והמזוזות לבדוק אותם, וכבר בודק המזוזות ומצא שרובם פסולים. ושלח לי אחת לדוגמא, ממס בלוי' כולה וחסר ממנה כחצי ויותר וח"ל. וכותב שרובם כמו זאת. וכנראה שבענין התפילין ג"כ ככה. וכבר שלח אחרי תפילין ומזוזות, ועמד על הדבר בתוקף ותיקן בעזה"ת.

על ענין סדר הישיבה, כמדומה שאין לי מה לחדש הפעם, וכן על ענינים אחרים.

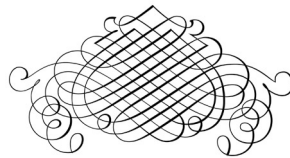
ועל הגית ת"ל הכל בסדר, וגם צריכים לדפואה ולבריאות בכל הפרטים.

המעתיק לכל טוב ולהצלחה בכל הענינים.

שלמה מתוסוב.

במכתב מכ' שבט ממשיך וכותב:

"מה שכתבתי בעניין שילוח תלמידים לבתי כנסת הנה בשבת שעברה דרשו שני תלמידים ברבים את שסידרתי לפניהם ד"ה 'יצא אדם לפעלו' מסה"מ אידיש ואקווה שבשבת הבאה ג"כ ייצא הדבר לפועל אי"ה, ובמספר תלמידים יותר, ויהא להצלחה." וע"כ ענה הרבי בלשון נדיר ומיוחד במכתב שיובא להלן (באות ט' ויא): "נהנתי במאד".

הרה"ח ר' ניסן ע"ה פינסאן מגיע למרוקו

בכ' שבט תשי"ג כותב לרבי בין השאר:

" . היום הגיע לכאן ר' ניסן יחי' פינסאהן, וכל מה שהוא נחוץ כאן מובן למדי ויהא רעווא שיהיה הכל להצלחה להביא תועלת רב בכל המובנים . .".

וע"כ ענה הרבי במכתב דלהלן (אות יב):

"גרמה לי שמחה מיוחדת ביאת מהר"ן פינסאן".

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין נ. י.

ב"ה, כ"ה שבט תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א ברו"ח עוסק
בצ"צ וכו' מוהר"ש שי

שלום וברכה!

טפני הסדר הנני מאשר ע"ה"פ קבלת מכתביו מיום ר"ח סבת,
יו"ד, כב' כס' טבת. ז', יו"ד, ט"ז, וכו' שבט עם המצורפים אליהם, ותעק על
הכתיבה לפ"ע בפרטיות. כן נתקבלו חבילות הספרים שנשלחו על ידו ששי"ח טבת.

(ב) בנוגע לחלוקת דמי חנוכה, הנה כמדינה שכבר כתבתי שאין כדאי
להחמיר בזה, היינו שאם רק מספיק לתת, ולו יהא ע"ש העתיד, ואולי זה גופא
יסייע שיתקרבו בהקדם.

(ג) בנוגע למ"ש ע"ד העבודה בכפרים ובעיירות הגדולות וכו'.
הנה דעתי שכבר שאף שיש לעבוד בהכפרים כי מצילים שם פשוט מסייעה, אבל בכ"ז
בוגע ביותר לחנך מורים ומדריכים מבין המרוקנים גופא, ושלאיך ג"ס יהיו ג"כ
קצונים וזו"מ ויחזקו את שיהיו טופח ע"ם להטפה, ולכל היותר יצטרכו לאפ פרישען זיך
מזמן לזמן (אשר לזה מהראוי-בימי החופש מלימוד-לערוך בשבילם מעין לימודים
מיוחדים ביותר אויף דעם ארום ובעיני חינוך, ונלס"ף על עצם הלימודים-הרי יהי
בזה ענין של קירוב הדעת בשבילם, ואולי כדאי לתת פרסים להמצטיינים בזה.
כמדינה לי, שזמני החופש הם ניסן תשרי ובאמצע הקיץ, ובטח יודיעני אודות זה).

(ד) במ"ש ע"ד הלעז דעניני איסור סקילה ר"ל אשר יש סברא להכאה.
הנה פשיטא, שבכותלי הישיבה דבר זה מופרך לגמרי, כי מלבד שהענין עצמו-התוכחה
ע"י הכאה-הוא יותר שלילי מאשר חיובי, הנה בטח יתפרסם הן העונש והעיקר הסיבה-
בין ההורים. ובפרט יותר בין התלמידים, ואז יש מקום לחשש שנת אלו שאין יודעים
ע"ד כללות הדבר יתענינו. וידוע מענין חטא עה"ד שהענינים ביד יתה פועלים בדרך
פנימי וכו'. ויש לחפש דרכי עונש אחרים, וכמו ריחוק מביה"ס למשך איזה זמן,
או כולו. או ע"ד הטובא בשיחות כ"פ מו"ח אדמו"ר שלא להרשות להם להיות נוכח
בעת סיפורי צדיקים וכיו"ב ענינים שלבם חפץ, והעולה על כולנה-השגחה נוספת
על התלמידים, שיש לקוות שבד"ס ילך הלוך ויתמעט הענין עד שיופסק לגמרי.

(ה) בטח יודיע משהלך הענינים בנוגע לאוצר התורה וכו'. במשך הזמן
שעבר טעת כתבו.

(ו) כבר העירותי מאז ע"ד חיפוש הדרכים בכדי שיוכלו להדפיס
במכ"ע הסופרים במדינתם, מזמן לזמן, ע"ד חב"ד בכלל ופעולותיהם על אחר בפרט.
ובשפה הצרפתית אין כלל אחריות-כיון שמבינים הם אותה, ואפילו בשפה הערבית-
בטח יוכלו למצוא מי שהוא נאמן שיעיד שהעתקה מתאמת להכוונה.

(ז) בענין הסיפורי תפלה, כבר כתבתי שכדאי לתתם לאליאנס-
באופן המתאים שלא יפרשו זה כהסכם על שיטתם.

(ח) במכתבו מז' שבט אינו כותב פרטים ע"ד בריאותו, ובטח לעת קבלת
מכתבי זה כבר הוטב, ולמותר להעיר, אשר צריך למלאות כהוראת הרופאים, וידוע
מסק הרמב"ם אשר היות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא, וה"ה להאביר יונתן בן
מרים שי' הלוי-שגם אודותו מצורף פ"נ, ובטח יבשר טובות גם עדי"ז.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין נ. י.

= ב =

(ט) נהניתי במאד סט"ש שאחד מהסלמדים דאהלי"י הכריז שיבדקו התפילין והטזוזות ותיקן הענין. ומה טוב שגם בשארי הסקוטות יהיו סתענינים בזה. וכדאי שיתדבר עם הרה"ג והרה"ח הרבא"ג שי' ע"ד תקציב מיוחד לתועלת זו. וכדאי תהוצאות והטרחת בשביל גודל הענין, ונוסף ע"ז שבודאי יפעול ג"כ על החינוך. ומענייני דיוסא-הנה כדאי להתענין במנהגם על אתר בנוגע לפסח ובפרט בענין שמורה. וכמדותה שגם בשנה שעברה נתנו לאחדים, ואם אין בזה חילוק דמערבאי ~~מדינחאי~~ היינו אשכנזי וספרד-אולי כדאי ליתן בתור תשורה להעוסדים בראש באהלי"י והתחילו לנהוג במנהגי חב"ד-מצות שמורה לאפיקומן עכ"פ. ובטח גם בזה יתדבר עם הרה"ג והרה"ח כו' מוהרבא"ג שי'.

(י) בנוגע ל ענינים שרופא יכול לתת תרופות כלליות ע"פ תאור בדבור. ~~וכן~~ וכיון ~~אשר~~ שכבר נתקבל סכתבי אליו, הנה נשען ע"ז, יוכל לבאר את דברי באופן שירגיע את רוחו. וצריך הוא להתודע אצל הקונסול המצב בדבר הוויזה שלו, וכששוב לפ"ע לאיתנו-להשתדל שיעשה נסיעתו לכאן, כמובן בנעיסות וסבלי להגשז את רוחו. ובינתים יש להסיח את דעתו ממחשבותיו בכלל-ע"י שיתעסק ויעסיקו אותו באיזה ענינים שהם.

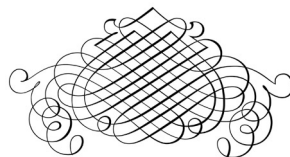
(יא) נהניתי במאד מטה שיצא לפועל שילוח התלמידים לבתי הכנסיות. ובודאי יתן השי"ת הצלחה הן בהשפעת התלמידים על השומעים, והן בפעולת הדבור על התלמידים בעצמם.

(יב) גרמתי לי שמחה מיוחדת ביאת מהר"ן שי' פינסאן (שנפטר ג'תשס"ד) להרמת רוחו הוא (במשך איזה ימים יש לקוות שגם תגובת מהר"ז שי' על ביאתו תהי' באופן המתאים. והשי"ת יזכהו לבשר בשו"ס ולעתים תכופות-בעניני הכלל וכן בעניני הפרטים.

(יג) הגזעתי ידיעה משיקאגא ששלחו מביהכ"נ דשם על שמו עוד עשר חבילות בגדים, ויש מן הטוכן עוד לערך עשרה.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ובשאר עניניו

ויד' 6 האמצעי חת' עזא
(Signature)

ניסן תשט"ו:

"זוהי הפעם הראשונה בחיי שזכיתי לעמוד בהיכל מלך"

בחודש ניסן תשט"ו נסע הרה"ח ר' שלמה ע"ה בפעם הראשונה בחייו לרבי - לאחר ארבע שנות שליחות - וזכה להכנס שלוש פעמים ליחידות.

לפנינו מכתב וסקירה על מצב המוסדות והעניינים במרוקו שנתן לרבי לקראת כניסתו ליחידות.

מעניין לציין שבנוגע לתיקון מקוואות כותב:

"הרי זו עבודה קשה למדי וכמו שהורה הנסיון בראשונה שטיפל ועסק בה הר"נ יחי' פינסאהן כמעט יומם ולילה".

ובנוגע לכשרות תפילין כותב:

"הר"נ יחי' פינסאהן עומד על זה בהשגחה . .".

מעניין לציין שהילדים עבורם מבקש בעניין חינוכם בסוף הסקירה דלהלן הלא הם:

הרב יוסף יצחק פינסאן שליח בניס, צרפת (דוד החתן), והרב יוסף יצחק מטוסוב שליח בטולוז, צרפת (דוד החתן).

אהלי יוסף יצחק

ליובאוויטש - במרוקו

על שמו של כ"ק אדמו"ר רבי יוסף יצחק שניאורסאהן
מליובאוויטש וצוקללה"ה נבנים זצ"א

BET MEDRACH LÉ MORIM

YEC HIVA

YEC HIVA KETANA

BET MEDRACH LEMOROT

«BET-RIBKAH»

HADRÉ TALMUD TORAH

TIFÉRET BAHOURIM

38. PLACE DU COMMERCE

RUE BALZAC - PLACE BEL AIR

CASABLANCA

תחת נשיאות

כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

רבי מנחם מענדל שניאורסאהן

שליט"א

OHALÉ YOSSEF -YTSHAK
(LUBAVITCH) AU MAROC

79, Boulevard de Bordeaux — CASABLANCA

בית מדרש למורים

ישיבה

ישיבה קטנה

בית מדרש למורות

בית רבקה

חדרי תלמוד תורה

תפארת בחורים

א"ת אצמ"ר שליט"א

זוגי הפסח הכאשר זמ"י

שפיעת אצמ"ר שליט"א, ואני נא לא אצמ"ר שליט"א

ואני נא לא אצמ"ר שליט"א, ואני נא לא אצמ"ר שליט"א

שפיעת אצמ"ר שליט"א, ואני נא לא אצמ"ר שליט"א

אצמ"ר שליט"א, ואני נא לא אצמ"ר שליט"א

ואני נא לא אצמ"ר שליט"א, ואני נא לא אצמ"ר שליט"א

ואני נא לא אצמ"ר שליט"א, ואני נא לא אצמ"ר שליט"א

ואני נא לא אצמ"ר שליט"א, ואני נא לא אצמ"ר שליט"א

ואני נא לא אצמ"ר שליט"א, ואני נא לא אצמ"ר שליט"א

ואני נא לא אצמ"ר שליט"א, ואני נא לא אצמ"ר שליט"א

ואני נא לא אצמ"ר שליט"א, ואני נא לא אצמ"ר שליט"א

שפיעת אצמ"ר שליט"א

ב"ה. ניסן תשס"ח.

סקירה קצרה על מצב המוסדות והעניינים במרוקו

הישיבה בקסבלנקה

לפי מהלך העניינים עד חג הפסח, הרי מצבה ת"ל הולך ומשפר הז בכמות והז באיכות הגשמי והרוחני גם יחד. מספר החלמידים עומד חדיר בין 185-180; (איזה אחוז מהם מתחלפים מצד שאלת עלי' לא"י, אבל מקומותיהם מתמלאים). מהם ארבעה כתות הלומדים גמרא (כחמשה ושמונים תלמידים) ועוד ארבעה כתות הלומדים מחיבור המלים עד פרשה בהבנה. חינוכם עולה בקושי רב, אבל פועלים בזה בעזר א-ל עליון כפי היכולת, בכל אופן בשמירת וקיום המצות בחיצוניות ובדברים הנראים לעין, וכמו"כ עד כמה שהיד מגעת בהשגחה על ענייניהם הנסתרים והפנימיים, ובטח אין שום עבודה וגייעה חוזרת ויחס, אבל רחוק הדבר מלהגיע עד תכליתם. ועל כולם גם יחד דרוש עזר רב מן השמים.

התרחבות הישיבה או מוסד חדש לתלמוד-תורה בקסבלנקה.

הבית של בית הדין של הרבנים כבר נמסר לרשותנו, ועומדים אנו בתיקוננו. רוב התיקונים ואולי העיקריים כבר נחקנו, ואולי יתאחר זה עד חצי אייר או סיון, כי רבו גם התיקונים הקטנים שכולם לוקחים זמן. בתכניתנו לסדר בזה בעזה"ת כמאתיים תלמידים או יותר קצת, קטנים מגיל חמש שנים עד עשר, כפי מה שנמצאים בפועל במקום. אולי ישתנה בזה מצד מצב המתיחות השורר 000 בקסבלנקה במוסדות אחרים, אבל את זה יורה העתיד. לפי התכנית יסתדרו התלמידים בשבע כתות. במובן הגשמי יסתדר בזה מטבח 0000 מיוחד לאכילה. והמקום קרוב הוא ובשכונה אחת עם הישיבה הקודמת.

בית - רבקה בקסבלנקה.

הן מצד מצבה הגשמי (בניין והשכונה הסדר והנקיות וכו') והן מצד מצבה הרוחנית (לפי תנאי המקום) זה דבר מיוחד במינו שמקסים עיני כל המבקרים למיניהם לשבח ולתהלה. ניכר שינוי רב לטובה בהתלמידות עצמן, ובמדה שהיא גם בבתיהן. וזה הן בשמירת מצות והן בהנהגה ישרה לפי ערך. כפי ראות עינינו לא רק למראית עין, הרי עוד חסר הרבה אפילו בלימודים, ובעיקר בחינוך יסודי להעמידן על רגליהן שיהי' נדבק לא בדבר החולף, אבל עושים בזה ככל היכולת. והעיקר בכל העניינים חוסר פועלים עוזרים. כפי שהוא עכשיו מספר התלמידות - 234; מתחלקות לשמנה כתות. בכמות העניין לא ניכר בזה שינוי בעתיד הקרוב, אבל התקווה לה' לאיכות העניינים לטובה.

תכנית בית-ספר לתלמידות בוגרות בקסבלנקה.

באשר נמצאת בקסבלנקה מורה בחורה שלמדה באנגליה בגייצערד. לפי הניכר מכשרונותיה היא פעילה ובעלת חוש לארגן איזה דבר מבחינה אדמיניסטרטיבית. היא דתית למדי, עבדה אצלנו בבית רבקה איזה חדשים, וכשרונה ג"כ להכניס רוח חיים בצעירות. - מציעים לנו לסדר בית ספר לבוגרות, והיינו לשכור בית בפרבר העיר, בשביל 20-25 תלמידות, באופן של פנימיה. התלמידות תהיינה שכאלו שכבר גמרו בית ספר הראשון לצרפתית, ובעיקר מחוץ לקסבלנקה (שתהיינה רחוקות מהוריהן), ומשפחות יותר גוונות (היינו במובן עניות ועשירות ונקיות). בכאן תקבלנה חצי לימודי קדש וחינוך תורני בעיקר, וחצי לימודי צרפתית במדרגה יותר גבוהה. ובאופן להתחיל מימות החופש של הקיץ, שאז באפשרות לאסוף תלמידות שכאלו, ובתקווה שבהשתדלות ובהשפעה הראויה - תשאונה להמשיך בלימודים גם אחרי כן בחירות. ואם הנסיון יעלה בהצלחה בעזה"ת אז במשך הזמן להגדיל ולהוסיף. בשביל לימודי הקדש ובחור חוספת כח רב לחינוך על טהרת הקדש, ניהלנו מו"מ ג"כ עם מרת יודאסין מאה"ק ת"ו (הנמצאת בראבאט, ורצונה לעבור לקסבלנקה) שהיא ג"כ תשתף פעולה בזה, והיא כבר ידועה לבעלת נסיון במקצוע הזה. בשביל לימודי הצרפתית, הרי מלבד מה שהבחורה הנ"ל מגייצערד תלמד בעצמה - עוד תשתדל להמציא מורה או שתיים, או דתיות או צרפתיות גמורות. ואחר החג צריכים לגשת בזה אל הפועל בעזה"ת.

ארפור

העניין מתנהל יפה ב"ה, ע"י הב' מכלוף קריספיץ שהוא עובד במקום כפי כשרונותיו וכפי המדובר הרי יקבע מקומו שמה, שזה גורם רב לטובה לעצם העבודה. עומדים לקחת שמה עוד בית מיוחד בשביל לימוד התלמידות, ובמקצת כבר משתמשים בו, ובפרט לימות החופש המתקרבים שזה נחוץ מאד. חסודר ג"כ אכילה גמורה לתלמידות בקשר עם המקום החדש. ולפועל כמאה תלמידים ללימוד תדירי לכל היום, וכן כחה של תלמידות - 30; ועוד מאה תלמידים וכמאה ויותר תלמידות לשיעורי ערב ויום א' והרבה ימות חופש. מלבד המנהל עוד שלשה מורים צעירים ששלחנו מקסבלנקה מתלמידינו. ועוד חמשה מורים מן המקום ומהם ג"כ טובים.

מידלת : סדר הלימודים הוטב בזמן האחרון בהוספת מורה בחורה מבית רבקה של צ'פרו. וגם חדרי הלימוד תוקנו בכי טוב, וכן מטבח חדש ויפה, שהכל מתנהל על ידינו, אבל המועמדים במקום עד עכשיו הם הרב מאד דאחרא המפקח על הרוחניות, ואיש אחד עסקן ראוי לשבח מאנשי המקום בשם ר' דוד אמטיללי, שעומד על כל עניינים הגשמיים והסידורים החדיריים. עומדים אנו אחר החג אולי לשלוח לשם לעבוד במקום - אחד מן התלמידים העתידים לחזור מברינוא לפרוקו. גם לימי החופש יודרושו לשם עוד מורים נוספים.

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו והרה"ח ר' שלמה מטוסוב (מימין) סמוך לבימת קריאת התורה

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו והרה"ח ר' יהודה לייב רסקין (מימין) סמוך לבימת קריאת התורה

תשורה משמחת הנישואין של הרה"ת **תנחום** עב"ג מרת **חנה** שיחיו **מטוסוב**

סמינר למורות ומדריכות קזבלנקא. במרכז יושבים הרבנים מטוסוב ופינסאן

בר מצווה הכללית (ח"י אלול). יושבים מימין לשמאל: הת' חיים אביסדרים, הרב אליהו דיין, הרבי קריספין, הרב מטוסוב, הרב רסקין עומד. הרב איידלמן, אהרן כהן. שורה שניה משמאל: אלון דוד, דוד ישראל, יוסף אוחיון, אברהם ביטון, מסעוד דיין, אליהו דינו. שורה עליונה: רפאל עצור, הרב עטיה.

במרכז רוקדים הילדים יהודה לייב (אב החתן) ויוסף יצחק מטוסוב.
יושבים מאחור: הרבנים מטוסוב, רסקין ואיידלמאן

הרבנים מטוסוב ופינסאן (קזבלנקא, מרס 1960)

סיום הרמב"ם תשמ"ה. יושבים הרבנים: מטוסוב ורסקין

מימין לשמאל הרבנים: משאש, גורודצקי, מטוסוב ורסקין

סיום ס"ת דמרוקו, כינוס השלוחים תשנ"ב. הרבנים רסקין
ופינסאן (אוחז הס"ת)

אגאדיר : לזאת יקרא בשם ישיבה, ועומדת להתפתח בעזה"ת. כפי המצב עד החג - הרי ישנן שתי כתות, אחת של משניות והתחלת גמרא, קרוב לעשרים תלמידים. רובם מן הכפרים הקרובים והרחוקים. השנית של חיבור מלים ותפלה. חדרי לימוד ישנם לשתי כתות. מצב התלמידים (ובפרט שיתופי) דרוש שלש כתות. ג"כ לא מסודר עדיין לענין לינת התלמידים שלנים בחדר הלימוד. דרוש מקום לכל זה, ועומדים לשכור. כן גם מקום מיוחד לאכילה וסידור מטבח, שעד עכשיו אוכלים בדוחק אצל בעלי הבית, ואיזה אכילה גם בישיבה. משתדלים למצוא בשביל כל הנ"ל מקומות ראויים. בתור מורה הראשון ומשגיח נמצא שם מורה שהי' בישיבת מקנאס. דרוש לזה שני תקיף יותן בדעת ממנו, וג"כ עומדים לשלוח לשם אחד מן התלמידים שיחזרו מברינוא. ונקוה לה' שבמשך הזמן יסודר הדבר יפה. מלבד זה יש ג"כ שלש כתות של שיעורי ערב ויום א'.

שארי הכפרים : אין בהם חידוש לע"ע, אולי באיזה אחדים מהם תסודר אי"ה אכילה באיזה אופן שהוא - אחר החג. חלק מהם והם הרחוקים ביותר והקטנים, עומדים להחל במשך הקיץ, בקשר עם עלייתם לאה"ק ת"ו. כן מצב הבית רבקה בצ' פרו אין בזה משום חידוש לכאן.

בעית התלמידים : על כמותן, הרי בקסבלנקה ישנם הרבה מסתובבים בלא לימוד בעיקר בגיל קטן של 5-6 וגם עד עשר שנים. מצב העלי' לאר"י אינו גורפת בזה ואינו עומד בעתיד הקרוב לגרום בזה, מחמת התולדה שהיא גדולה על העלי', וגם שהיא נבנית על חשבון כל תפוצות מרוקו שכולם פונים לקסבלנקה. יותר מזה הוא בענין חלמידות שמספרן רב למדי ובגיל גדול ביותר. ההפקרות בזה רבה בממדים גדולים, ישנם גם מקרים שילדות קטנות נמשכות אחר הערבים להמרת הדת ו"ל. ככה הוא מפי השמועה, וגם אירע כמעט דבר שכגון זה לנגד עיני מבלי יכולת לעשות מאומה. הגורם העיקרי בזה הוא העזובה ללא השגחה והרעבון לפת לחם. שונה הדבר בכל תפוצות מרוקו הן המקומות הקטנים ואף גם הגדולים, שהתלמידים הולכים ומתמעטים מדי פעם בפעם, מחמת העלי' לאר"י בעיקר, וגם שהאליאנס בונים בנינים על חשבון הממשלה וקולטים כל התלמידים לחוכם. גם בקסבלנקה גיל התלמידים הולך ומתמעט, ועיקר הבנין הוא על קטנים. ועל איכות התלמידים הרי קשה להשפיע עליהם במדה רבה, כח חסרים אמצעי חינוך. אם להשתמש בגישה קשה של עונשים למיניהם, הרי הנסיון הוכיח ברב, כי אינם מוכנים לקבל את זה כלל, ותיכף או לאחר זמן בורחים ומשתמטים, וח"ו יוצאים לגמרי לתרבות רעה ו"ל. ואם בגישה נוחה של לימוד ודיבורים, הרי דרוש לזה זמן פנוי רב למתעסקים בזה, כי אף גם לכתות הגדולות קשה להם לקבל לימוד התניא כצורתו, כי אין מוחם לזה ולא בעלי הבנה כ"כ לקלוט את זה, ובפרט ששקועים בכל מיני רע ו"ל. דרושים לזה איזה דברים קלים ונוחים לפי רוחם, ושילהיבו אותם למען קחת את לבם, ונחוצים לזה מחנכים מיוחדים בעלי כשרון, ואיפה הם. אבל בכל אופן עושים מה שיש ביכולת וה' יעזור.

בעית המורים : הרי אחרי שאיזה פסולת נדחה מכותלי הישיבות, גרם זה במדה רבה על האחרים למען ישמעו וייראו, ושופר המצב בענין הזה בחלקו (בעיקר בישיבות של מקומות הגדולים והחשובים) בעיקר בנוגע לשלילת מעשים ונוהגים רעים ובלתי רצויים, ואף גם בזאת עוד צריך לעמוד על המשמר בעינא פקחא. אבל עדיין מורגש חוסר רב במורים בעלי כשרון ובעלי פעולה הן בלימוד והן בחינוך, אף כי משתפרים ומתקדמים גם בזה לאט לאט. וזהו במה שכבר יש. אבל אלו שידורשו בשביל מוסדות החדשים, זוהי שאלה קשה ורבה איפה למצוא הטובים והמוכשרים, וכן גם למלאות איזה מקומות מן הישנים במספר עובדים ראויים. בכל אופן מעשה הפועל הוא יוכיח. אי אפשר שלא לנגוע בבעית התלמידים החוזרים מברינוא שלמען האמת מוכרח להגיד את אשר כבר גלוי וידוע, שמאלו הארבעה שכבר חזרו עדיין לא שבענו מהם רוב נחת (לבד מאחד שעדיין מנוע ממני להגיד בזה שום דבר מבלי שאכירו וכו'). באופני הסיבות שבזה רבו כמו רבו הדעות שבזה, כל אחד לצדו נוטה, אבל בכל אופן למעשה הכל מודים שככה הוא. אין זו הוכחה על העתידים לחזור למרוקו כי כל אחד בעולמו הקטן, אבל גם חושש מהד השוה שבהם וכו', ויתן ה' שהנסיון יוכיח גם בזה לטובה ולהצלחה. מדי דברי ראוי לציין לשבח אברך אחד בשם ר' שלמה שושן, בראשונה מתלמידי מקנאס וזה קרוב לשלש שנים שעובד אחי עמי, בראשונה בביקור בכפרים, ואח"כ יד ימיני בקסבלנקה בכל הסידורים הגשמיים ובהשגחה בישיבה, לפי ערך כשרונותיו, ובמרץ ובמסירה. אין לקפח שכר וכו'.

חדשי חופש הקיץ : יש בזה כר נרחב לעבודה רבה, אבל ג"כ שאלה הנ"ל של חוסר מורים. ובכל אופן נעשה בזה בעזה"ת ככל היכולת. וה' יתן כח ועוז.

משלוח תלמידים ותלמידות לפר"י: דרגת התלמידים הנמצאים בברינא הולך ומתמעט אצלנו במרוקו וכן"ל, ואף גם מספר המועט הנמצאים, הרי מצד העלי"א לא"קשה לפעול עליהם את הדבר הזה שיפרדו ממשפחותיהם אפילו לזמן לא מרובה. שש תלמידות מכחה הראשונה בקסבלנקה - עומדות אחר החג לנסוע לביה רבקה לפר"י אי"ה. אבל מובן שדרוש להן הכנה וקליטה טובה בפר"י, למען לא יחזרו אותן המבוכות שהיו ע"ה התלמידים בברינא. ואנחנו בקסבלנקה האחזאים עליהן וממנו ידרשו ההורים שבאים לצעוק על כל דבר קטן. ואם הנסיון בזה יצליח בטח תלכנה לשם עוד אי"ה.

בעית העלי"א לא"י: את זה הדבר א"א לחסום עליהם, והיא הולכת ומתגברת, מחמת מצב המדינה שהוא רעוע למדי, ומהומות ומקרים רעים בכל יום - ה"י - ובעיקר בקסבלנקה הבריה. והיהודים כמו בין הפטיש והסדן, ושרוים בפחד ובהלה, ומורגש זה ביותר בחיים של פרנסה שטובלים מזה היהודים הרבה. ובאשר כן עומדים בתנועה של בריחה מבלי שידעו ומבחינים לאן הם בורחים. בעיקר זה בחוג העניים או הבינונים שחושבים שאין להם מה להפסיד, וזה החוג הוא עיקר בנין ויסוד ישיבותינו ומוסדותינו (באשר העשירים מוסרים ילדיהם לצופתית) ובדרך מעיאל התלמידים הולכים ומתחלפים מדי פעם בפעם. רוב התלמידים הנוסעים רצונם עז להתקבל בישיבותינו באה"י, ואנו נותנים להם מכתבים בידם לאן לפנות, אבל העיקר זה תלוי באנשים פעילים במקום שידרשו אחרים להביאם לישיבות. וחבל על הרבה תלמידים טובים שהשקענו בהם הרבה כחות שהולכים לאיבוד ר"ל שמה כפי ההשערה. בכל אופן זה דורש מעשה ופעולה רבה.

יחסינו עם הג'וינט: הודות למרצו הרב של הרה"ח הרה"ג וכו' מהורבא"ג יח"י, העומד על המשמרת בעינא פקחא על כל דבר גדול וקטן, הרי ה' מצליח בידו ובכח וזכות רבותינו הק' וכו'. והרי שהתקציב הכללי הצליח בפעם האחרונה במדה רבה ת"ל. וכן לשאר הדברים החדשים כמו תיקון ויסוד הבית והישיבה החדשה בקסבלנקה שיצאנו לזה אה"ה ככל הצורך. וכבר ביקר נציגם במקום וישרו בעינינו החיזונים ועומדים באמצע, והביע גם דעתו הפרטית לא באופן רשמי, שבזאת הפעם הוא יעמוד עמנו לעשות פתיחה פומבית וחגיגת המוקד החדש, ושילישו את כל התלמידים החדשים כמאתים במספר, מכף רגל ועד ראש. כן בנוגע לאגאדיו כבר ביקרו מהם שמה ועומדים לנהל מו"מ בזה בכדי שיכירו בזה להכניס את זה בתקציב החדש אי"ה. זהו במובן הכספי. ובאשר למצב הרוחני, הרי עד עכשיו ת"ל לא היו לנו עמם כ"כ קשים בדבר, והיינו שכמעט לא מביעים שום דעה בדבר, למרות שכמובן רצונם בכך, אבל לא לפועל. הם עומדים אחר החג להושיב במרוקו באופן תמידי אחד מהם שה' מנהל בשנים האחרונות בטהרן (והוא מא"י) שיה' מנהל משרד החינוך שלהם במרוקו. לפי עדותו של הרב לוי שהוא מכיר אישית, הוא מהמזרחים אבל הוא יר"ש ומזדה בענין החינוך עם זה של האגודה. איך יהי' יחסו לענין ליובאוויטש - זה עדיין מוקדם להגיד. ובכל אופן ה' יצליחנו גם לעתיד.

תיקון מקואות: ישנה האפשרות והנחיצות לתקן כגון דא בהרבה מתפוצות מרוקו ובעיקר בקסבלנקה עצמה שהיא מטופלית ורוב האוכלוס' של היהודים גם בעתיד. אבל מלבד המצב של התקציב הכספי למטה הזאת הבלתי ידוע לי, הרי יש בזה גם שאלה של מי ומי שיתעסק בזה. אם על התפוצות הרי ודאי שצריך איש מיוחד שיטפל בזה. ואף גם על קסבלנקה עצמה, הרי זו עבודה קשה למדי וכמו שהורה הנסיון באשנה שסיפל ועסק בה הר"ג יח"י פניסאהן כמעט יומם וליילה, ומבלעדו עוד מי שהוא מניש הישיבה, ומובן שבדרך מכילא זה חסר מעבודה אחת ממקום אחר. קשה לשקול מה ומה יכריע על השני, אבל איך לכלכל שיקוימו ויתקיימו שניהם גם יחד?

תפילין כשרים: המצב ידוע שכמעט אין תפילין במרוקו שיהיו כשרים לכל הפחות כפי שורת הדין. הר"ג יח"י פניסאהן עומד ע"ז בהשגחה על סופר אחד, למען החליף לכל התלמידים ולהלבישם בתפילין כשרים כמדה האפשרית לפי ערך המקום. בדרך מכילא נהנים מזה גם אחרים מלבד התלמידים, וזה כפי מספר הוצאות התעשי' ההולכת ומתוספת מזמן לזמן.

אגדה דברים אחרים למצבנו הפרטי:

(1) **חינוך ילדינו:** זו שאלה רבה שהתחילה לנקר במוחינו. ילדינו הגיעו לכלל חינוך, הבכור שלנו קרוב לארבע שנים, ושל הר"ג פניסאהן קרוב לחמש שנים. צריכים למי שיטפל בהם. למטרם ל - לא נכחד שבידענו מהוהיהם במקום, אנחנו כמעט מתבטאים בזה "ר"ל". אנחנו בעצמנו טרודים ועסוקים יותר מדי ויותר מכפי כחותינו, ואין לנו האפשרות כלל להתעסק בזה. חוששים ומפחדים אנו מהגורל שעלה לבודדים שהגלו למקומות הספרדים למושבותיהם לפני שנים במדינתנו הקודמת ומגורל חינוך בניהם שלא רצוי כלל ולגמרי - ה"י - וסוף סוף איך לפתור השאלה הזאת? אנה!

(2) **מצבנו במדינה:** כאשר מצב המדינה רעוע למדי ובלתי שקט לגמרי, וקשה מבלי להמשך עם זרם השמזעות ההולכות ומתרבות מיום הגורמים לפעמים עצבון רוח, הרי ואשית נישא ברכה מאת ה' לשמירה מעולה מכל פגע רע ר"ל, וה' השומר את עמו ישראל לעד ישמרנו לנצח. ועוד בה, אם כי אולי אין זה נוגע כ"כ לעתיד הקרוב או גם לשנים הקרובות, אבל אולי גם כדאי לחשוב על ככה להכין מבעוד מועד, באם שח"ו וח"ו יצא באופן פתאומי באיזה זמן מן הזמנים לעזוב את המדינה - שיהי' איזה מקום מקלט. ובאם שצריך הרי איך לגשת לזה?

(3) **מצב העבודה הקשה וכחות הפועלים:** העבודה כמו שהיא עד עכשיו היא מרובה יותר מכפי אשר נוכל שאח, והרי שח"ל היא הולכת ומתרחבת בממדים לא קטנים. וממש אין כח לא בגוף ולא בנפש לשאת את כל העול הקשה הזה, ואין לטכס עצה להקל במדה שהיא את עול העבודה. או לאידך גיסא שזה רצוי ביותר מפאת כל המובנים - לבריות גופא ונפשא ככל הדרוש ונחוץ וראוי ורצוי. אנה ואנה!

"הרה"ח וכו' הר"ל שי' ראסקין וזוגתו תי' המשביעים רצון וכו'"

לפינו מכתב מהרבי להרב שלמה מטוסוב (סב החתן) בו מופיע ביטוי נדיר אודות הרב יהודה לייב רסקין (סב הכלה):

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-8250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, סדרה עלי באר קנו לח
ה'תש"כ, שנה חמאהים לחסתלקוח חילולא
של הבעל שם טוב ז"ל.
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
כו' מו"ה שלמה שי'

שלום וברכה!

מאשר חנני קבלה סכתבו מר"ח חמוז עם המוסג בזה (2) גזין
ובבואנו זה עתה מר"ח ושבת ר"ח (הכולל מעלת יום השבת ויום
חדש גם יחד) שענינם מבואר בד"ח וחי' מדי חודש גוי' שבת גוי'
שבלקו"ת ס' ברכה ואור החורה ס' בראשיה) חדש חגאולת חדש חסון,
יחי רצון שיבשר טוב אשר נגאלים כל הענינים הכללים וחמרים
גם יחד מכל הכלבולים חסניקות וחטובים.

ואשר מביא זה להתחדשות (ענין ר"ח) הכוחות מהחיל סכח התענוג
(ענין שבת) ועד לכה העשי' ונמסך כ"ז בהעיקר הוא חמקשת - מקולות
בהטעת חידושי בכלל וחמקשת חסניקות ביחוד ובפרט בקשר עם חג חגאולת
יב"ג חסון חב"ל.

וחרי חודיעוננו באגח"ק של מורנו חב"ע ז"ל אשר עי"ז גם מקרבים
זאת חגאולת האמיתית והשלמה בחוכמי כללות ישראל על ידי משיח צדקנו.

בברכה לבשן"ט לכל חסיד וחסיד

בשח יכתוב בפרטיות מסכודת הרה"ח וכו' הר"ל שי' רסקין ושל
זוג' תי'. המשביעים רצון וכו'.

הרה"ח ר' ניסן ע"ה פינסאן

לפנינו מקבץ מכתבים שזכה הרה"ח ר' ניסן פינסאן ע"ה לקבל מהרבי במהלך שליחותו:

קזבלנקה, מרוקו תשי"ג - תש"כ

פינסאן - באזא

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

בי"ה, יו"ד ט"ח תשי"ג
ברוקלין

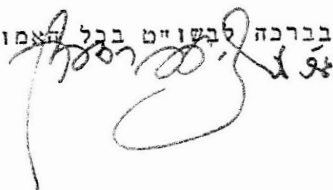
הרה"ח אי"א נז"נ מלאכתו מלצכת
שמים מזה ניסן שי'

שלום וברכה!

בנוסף קבלתי מכתבו מו' השון, בו כותב מסיידור הכחות לזמן
הבא, וביחוד נעם לי לראות בו, מקבלת תלמידים=ותלמידים, כן ירבו כהנה
וכהנה, שהרי זהו סימן של הצלחת המוסד ושמו הטוב, וכניסה של תלמיד=ה
לבי"ט כזה-הרי זהאי כניסה לעולם של אור-נר מצוה ותורה אור ומאור
שבתורה, ובודאי שהתלמידים=ות משמשים במשך הזמן גם צנור להמשיך מהנ"ל
לבית הוריהם.

שמחתי לראות במכתבו מהצלחת הסמינר לבנות, ובודאי יעוררו
את נשי חב"ד ואגודתן, שזהו שדה ושטח מיוחד בפעולותיהן, וכנראה במוחש
שדברי אשה לשני' ובנות-מצליחים יותר מאשר דברי אנשים, וק"ל.

בברכה לבשו"ט בכל האמור ובעניניו הפרטים

פינסאן-כאזא

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

בי"ה, כ' טבת תשי"ט
פרוקלין

הרה"ח אי"א נז"נ רב פעלים בעל מרח
מוה' ניסן שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מט"ו טבת, בו כותב ר"פ מעניני
המוסדות הק' אשר בכאזא, ומסכים בהנוגע להתועדות דייט' כסלו, ראש השנה
לתורת החסידות ודרכי החסידות.

ויהי רצון שחתי יבשר טוב, ואין טוב אלא טוב לשמים
וטוב עושה פירות, וכמבואר בכ"מ-שכל הנ"ל בעיקרם בחינוך על טהרת
הקדש כמובן.

נהניתי ממה שמוכר במכתבו גם ע"ד ענין המציצה, המקוה
וכו', שנוסף על גודל הענין מצ"ע, הרי בודאי שגם זה מסיע לביסוס
והתפתחות המוסדות ועניניהם, שמוכן אפילו בשכל האנושי, ועאכ"כ מפסק
המשנה דמצוה גוררת מצוה.

בברכת הצלחה בעבודתו בחדש ולבשו"ט
בכל האמור

טונים תש"כ ואילך

פינסאן-טונים

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

כ"ה, ט"ו אדר תש"כ
ברוקלין

הרה"ח אי"א נז"נ עוסק בצ"צ
מוה' ניסן שי'

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיו"ד אדר (והקדמו), שנחקבל
ביום הפורים,

וברך לקחתי ואשיכנו, אשר יקוים מחאים למ"ש
והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור, וידוע הפירוש
שכשהם נזכרים הרי הם גם ונעשים,

שיהי' אורה ושמחה וששון ויקר, כדרשת רז"ל
וגם כפשוטו.

בברכה לבשו"ט ע"ד הצלחתו רבה בעבודתו
במקומו עתה ומחוך שמחה וטוב לבב

מובן הרושם הכי עז וכן 'מש"כ, אה כי בקיצור,
בהנוגע לבנות למקומו וכו'. ובקשת אה הרה"ג והרה"ח
וכו' הרבא"ג שי' לכתוב בפרטיות אמת, וחפץ ה' בידם
יצליח.

פינסאק-סוויס

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, י"א ניסן ה'תשכ"א
ברוקלין, נ. י.

הרה"ח אי"א נו"נ יוסק בצ"צ
כו' מו"ה ניסן שי'

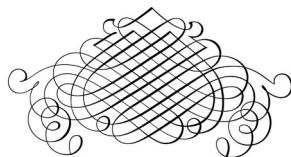
שלום וברכה! ¹³¹³¹
מכתבו מה' ניסן עם המצורף אליו נתקבל.
לקראת חג המצות, זמן חירותנו, הבא
עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני בזה להביע
ברכתי לחג כשר ושמח ולחירות אמיתית, חירות
מדאגות בגשם ומדאגות ברוח - מכל דבר המעכב
עבודת ה' בשמחה ובטוב לבב.

ולהמשיך מחירות ושמחה זו בימי כל השנה
כולה.

ובפרט שעבודת השם, כמצווה עלינו בחורחנו
חורח חיים, הרי היא בכל עניני האדם ובמשך כל
היום וכל הלילה, וכמו שנאמר בכל דרכיך דעהו.

בברכה החתן ^{החן}
ישראל

לשאלתו ע"ד פרסום פעולות - לפי תיאורו
המצב שם בהווה, אין כדאי לפנות חתן חתן הנ"ל -
שהתועלת שלו בספק, וקרוב שיעורר קנאה או רוגז
של מי שהוא - שמי שהוא ישאלהו למה לא נעשה
הנ"ל ע"ע והאשכנזים עוד מתפארים בזה וכו'.

הרה"ח ר' יהודא ליב ע"ה רסקין

היחידויות הראשונות

■ חלק מהעתק מיחידות הראשונה אצל הרבי:

על הכתב רשם הרי"ל רסקין:

"נכנסתי ביום א' ב' חשון ה'תשי"ד בשעה שתים בלילה, ושהיתי עשר מינוט".

ב"ה, יום ב' ג' מר חשון תשי"ד

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

היות שאתמול בלילה זכיתי להיכנס בפעם הראשון בחיי על יחידות, והנני לא זוכר את הלשון מה שאמר לי כ"ק בדיוק, ע"כ הנה בקשתי שכ"ק יג' את זה מה שהנני זוכר:

בנוגע בענין לימוד הנגלה הנה תלמוד בהסדר של הישיבה, ושאל אותי כ"ק הנה אתה עוד בן עשרים ומתי צריך להמלאות לך עשרים ואחד? אמרתי בחודש טבת. ואמר כ"ק הנה הוויזה אצלך על שנה? אמרתי כן. והנה במילא תלמוד בזמן הזה את הגמרא את הגמרא מה שלומדים בישיבה. ובנוגע בענין לימוד דא"ח. הנה תלמוד כפי הוראות המשפיעים.

■ העתק מיחידות השני' אצל הרבי:

ב"ה יום א' ז' טבת ה'תשי"ד

היום בלילה בשעה 12 זכיתי להכנס על יחידות לכ"ק אדמו"ר שליט"א ושהיתי כשבע מינוטין.

אחר שקרא כ"ק אד"ש את הפתק שלי, שאל כ"ק עלית בשבת לתורה?
אמרתי לא. ואמר לי: וכי אתה לא יודע את המנהג, ולכן תעלה לתורה בשבת
הבאה.

והנה יום ההולדת שלך ביום השלישי, והנה תתן על צדקה לפני התפילה
שלשה סענט. וסענט אחד לפני תפילת מנחה. ותחזור במשך המעל"ע פרק
תניא, ופרק משניות. וכמובן שתלמוד את השיעורים השווים לכל נפש.
ותלמוד במשך המעל"ע מאמר דא"ח, והמאמר יהי' כזה שתוכל אח"כ לחזור
אותו בשבת בביהכנ"ס.

והשי"ת יעזור לך שתהי' חסיד וכו'
ושתהי' בריא שתצליח בשנה זו בהלימוד כל ענייך.

■ חלק מהיחידות יום א' ח' טבת תשט"ו:

היום בלילה בשעה 1 זכיתי להכנס על יחידות לכ"ק אדמו"ר שליט"א,
ושהיתי כתשע מינוטין.

כ"ק קרא את הפתק שלי, ואח"כ פנה אלי ושאל: וחומש אתה לומד, כי כל
השיעורים שאתה לומד כתבת, והשיעור של חומש לא כתבת?
אמרתי כן, והרבי שאל: ומה עם שיעור תניא אתה לומד?
אמרתי כן.

הרבי אמר אלי: מה שאתה כותב בענין הסדר של התפלה שלך, ושאתה בא
לשעה שתים עשרה ללימוד. ובשתים עשרה אז אתה הולך לטעום, ע"כ הנה
אתה צריך לסדר זה הענין של התפלה כמו שכל הבחורים עושים שגומרים
תפלתם בשעה 11.

בענין השחיטה מה שאתה כותב (שאפשר כדאי ללמוד ביום שישי) הוא
דבר נכון, כדי שלא תשכח מה שלמדת. ותלמוד הלכות שחיטה והשחזת
הסכין ביום השישי, אבל לא כל יום השישי.

בענין השינה בכלל א"א להגיד, כי זה תלוי כ"א לפי מזגו. אבל בכלל צריכים
לישון שבע שעות, שבע וחצי, שמונה. העיקר לראות בעצמו אם זה לא
מבלבל ללימוד. מה שאתה כותב בענין הלימוד (בלילה) הנה תלמוד במקום

שלב חפץ.

מחר הנה יום ההולדת שלך, הנה בבוקר קודם התפלה תתן כמה כסף על צדקה. ותעלה מחר לעלי' לתורה. הרבי שאל: איזה קאפיטל תהלים אתה צריך להתחיל להגיד? ועניתי: כ"ג. הרבי המשיך: הנה על קאפיטל זה יש רשימות מהצ"צ, ותלמוד כמה רשימות, וכן תלמוד מחר מאמר דא"ח כדי שתוכל אח"כ לחזור אותו בשבת.

והשי"ת יעזור לך שתצליח בלימוד, ובכל הפרטים.

אח"כ שאלתי: מה הכוונה מה שאמר כ"ק בענין רשימות של הצ"צ האם זה תהלים עם יהל אור? וענה הרבי: "כן זהו תהלים עם יהל אור, ושמה יש על קאפיטל זה הרבה רשימות מלוקטים, הנה תלמוד כמה מהם ותוכל גם לבחור איזה שנראה לך, וגם תלמוד עם המ"מ".

■ היחידות דיום ה' ז' טבת ה'תשט"ז:

היום בלילה זכיתי להכנס ליחידות לכ"ק אדמו"ר שליט"א בשעה אחת וחצי ושהיתי כשבע מינוט.

אחרי שקרא כ"ק אד"ש את הפתק שלי, אמר כ"ק: כפי שאתה כותב את הסדר שלך בענין הלימוד בסדר הישיבה, ואחרי הסדר מזה נראה שאתה לא ישן שבע שעות בלילה, וזהו לא בסדר, וצריך אתה לסדר את הזמן יותר טוב.

זה מה שאתה כותב שיש לך קביעות בנגלה ובדא"ח עם בחורים הצריכים קירוב, זהו דבר נכון מאד.

וכיון שיש לך פה בהישיבה קביעות עם בחורים הצריכים קירוב במילא אתה לא צריך ללכת ללמוד דא"ח בישיבות אחרות.

בענין יום ההולדת שלך:

הנה הסדר של יום ההולדת הוא כבר ידוע, והיות שיום ההולדת שלך חל ביום השבת, במילא תתן מחר (בעש"ק) לפני תפלת מנחה צדקה, וכן לפני תפלת שחרית.

וביום השבת תחזור מאמר בע"פ, או מאמר שפעם חזרת כבר, תחזור אותו

בע"פ. ותחזור את המאמר ברבים או בשבת זה או בשבת הבא.
והשי"ת יעזור לך שתצליח בלימוד הנגלה ובלימוד החסידות און עס זאל
זיין א געזונטער יאהר.
אחרי שכבר התחלתי לצאת מאצל כ"ק אד"ש, שאל כ"ק: ומה עם העיניים
שלך? (שלפני שנה הי' כאב ואז הודעתי לכ"ק אד"ש)
וענית: ב"ה בסדר.

■ חלק מיחידות אור ליום ב' ח"י סיון ה'תשט"ז:

היום לפני עלות השחר זכיתי להכנס ליחידות לכ"ק אדמו"ר שליט"א
בשעה חמש וחצי, שהייתי כשתים עשרה רגעים.
אחרי שקרא כ"ק אד"ש את הפתק שלי,
אמר כ"ק: כבר פעם כתבת את כל הענין של הניירות, ומסרתי הכל ע"י
הרב חודקוב שיחי' ובשביל זה היית צריך להיות ניעור כל הלילה, ואח"כ
כשהתחיל כ"ק לקרוא את המכתבים שצרפתי להפתק שלי, אמר כ"ק: בכלל
ראיתי אותם, ואחר שראה את המברק של הסענאטאר אייוס אמר כ"ק:
הנה הוא הי' כבר אצלי
- ברשימה כתוב: "כ"ק אדמו"ר שליט"א הי' בפנים שוחקות".

■ חלק ממכתב הרי"ל רסקין לכ"ק אדמו"ר - מיום ה' כ"ט

שבט ה'תשט"ו, בנוגע לנסיעה למאנטרעאל ומענה כ"ק ע"ז:

הנה ע"פ בקשת הת' שמואל פאגעלמאן שאסע על הקישו"ת (קישורי
תנאים) שלו למאנטרעאל עם עוד כמה בחורים, והוא כבר שאל את כ"ק
שליט"א בזה, ואמר לנו שמענת כ"ק שליט"א בזה שבתנאי שבמשך שבע
או עשר ימים ימלאו אחרי הסדר את השעות הלימוד של הסדר מה שיחסרו
במשך הנסיעה הזאת, וכן שידברו עם הנהלת הישיבה בזה
הנה כבר דיברו עם הרב מענטליק שיחי' בזה, והוא נותן רשות ע"כ הנני
מבקש מכ"ק שליט"א את ברכתו הק' שיהי' הנסיעה הלך וחזור בהצלחה

ושאוכל במשך השבע או עשר ימים להשלים את השעות הלימוד שיחסרו
במשך הנסיעה בלי שום מניעות ועיכובים

וע"ז ענה כ"ק אדמו"ר:

"וה"ר שכהנ"ל יהי' בהצלחה ובטח יפעלו כל הנוסעים בעניני הפצת
המעיינות ג"כ (במאנטרעאל, בדרך)"

■ חלק מפתק שכתב הרי"ל רסקין ונתן לרבי ביחידות

נוראה י"ב שבט ה'תש"ל:

כ"ק אדמו"ר שליט"א

הפרטים איך שזכיתי לבוא לכאן ליו"ד שבט כבר כתבתי לכ"ק שליט"א,
היום אמר לי הרב חדקוב שי' שיש לי רשות להשאר ג"כ לשבת שירה ות"ל
בעד זה, מחר אי"ה הנני מקוה להתקשר עם חברת הנסיעות ולראות איך
לסדר נסיעתי במשך יום א' בבקר או בערב, ולבקר כחצי יום בפריז ולחזור
במשך יום ב' למרוקו.

והנני לבקש מכ"ק שליט"א שהביקור הפתאומי הזה יהי' לרצון לפני כ"ק
שליט"א, ושזה לא יהי' מניעה לביקורי לחודש תשרי תשל"א הבע"ל שהפעם
אולי תבוא לבקר ג"כ זוגתי לכה"פ לחה"ס.

בנוגע מצבי הפרטי הנני מרגיש שחסר לי הרגש ביר"ש חיות בלימוד התורה
וקיום המצות וכו' והנני מבקש מכ"ק שליט"א שיורני איך לצאת מההגבלות
שלי ושאוכל להיות קשור בהתקשרות והתמסרות אמיתית לכ"ק שליט"א.

י"ב שבט תש"ל

ברוקלין נ.י.

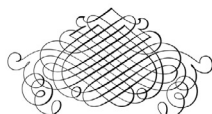
והמענה ע"ז - בעת היחידות - מכ"ק אדמו"ר:

"בענין ההרגש: הרי יש לך הרגש בהיות שבאת על יוד שבט והי' הצלחה
למעלה מדרך הטבע א"כ הרי יש לך הרגש.

לחודש תשרי אין לזה שום שייכות כיון שזה ענין מיוחד לגמרי ואין בזה

הגבלות.

שתבשר תמיד בשורות טובות מענינים הכלליים ומענינים הפרטיים
ושאתה עם זוגתך תקבלו רוב נחת חסידותי מילדיכם שיחיו".

מרוקו וטונים

■ קטעים ממכתבי הרי"ל רסקין לרבי בקשר לשליחות
במרוקו וטונים.

מכתב כ"ז תשרי תש"כ:

כ"ק אדמו"ר שליט"א

היום קבלתי הבשורה טובה ע"י הרב חודקוב שכ"ק שליט"א מזכה אותנו
לנסוע בשליחותו במדינות טונים ומאראקא (קאסאבלאנקא)

ות"ל בעד הזכות זה

והננו מקבלים בשמחה ובטוב לבב

והשי"ת יעזור שנצליח בשליחותינו ושנגרום ע"י שליחותינו רק נחת רוח
לכ"ק שליט"א

יהודה ליב בן דרויזא רסקין

כ"ז תשרי תש"כ

■ ממכתב י' מ"ח תש"כ דהרי"ל רסקין לכ"ק אדמו"ר:

קבלתי מכתב מהכלה תחי' שהיא מקבלת את ענין השליחות בשמחה
ובטוב לבב

וכן שואלים המחותנים על איזה זמן (במשך איזה חודש), לקבוע החתונה בשטו"מ.

ברצוני שיהי' לכה"פ החופה בפה שנזכה שכ"ק שליט"א יסדר קידושין ומה עלי לעשות כדי לזכות לזה.

י' מ"ח תש"כ

■ חלק ממכתב ארוך וגדיר של הרי"ל רסקין לכ"ק אדמו"ר כ' כסלו תש"כ:

כ"ק אדמו"ר שליט"א

...והנה החתונה עב"ג האדא רייזל בת רישא תחי' תתקיים אי"ה ביום ג' כ"ח כסלו אור ליום ד' נר ה' דחנוכה

ואבקש את כ"ק שליט"א שיזכינו בסידור קידושין שהמקום וזמן אצל כ"ק שליט"א אינו מפסיק ויברכינו שיהי' בשעה טובה ומוצלחת בכל הענינים במשך ימי חיינו. עס זאל זיין אַ הויז וואס דער רבי שליט"א וועט זיין דער בע"ב ושנגרום רק נחת וקורת רוח לכ"ק שליט"א כל ימי חיינו

...והנה איך עלי לגשת לענין השליחות, שלפני שבת בראשית הזכיר הרב חודקוב שי' ע"ד טונים או מאראקא, וגם בעת שנקראתי לכ"ק שליט"א בענין קביעות זמן החתונה, אמר כ"ק שליט"א שעוד לא ברור עניני ההסתדרות עד אחרי 1959 ואז יודיעו אם טונים או מאראקא,

...במילא אבקש מכ"ק שליט"א בהיות שזכיתי שכ"ק שליט"א מתנהג עמי לא רק בעולם אלא אפילו בגלוי אזוי ווי א טאטע וקורא אותי ונותן לי הוראות, במילא אבקש שיזכני גם להבא שאקבל הוראות בהחיים בכל המובנים רק מכ"ק שליט"א בעצמו ושיהי' מפורשות שלא אטעה ח"ו בכוונתם, ובפרט מהיום והלאה מאחר שהנני נכנס בחיי משפחה ובריחוק מקום גשמי.

...והנני מדגיש עוד פעם שהנני עומד מוכן לקבל כל מיני הוראות מכ"ק שליט"א באיזה אופן שיהי' והנני ברשות כ"ק שליט"א ויש לי רק רצון אחד לקיים רצון כ"ק שליט"א באופן של ופרצת בלי הגבלות ושאלתי מכ"ק שליט"א להתנהג ג"כ הלאה באופן כזה ולכתוב הכל במפורש.

...והנה ביום ש"ק פ' ויגש ט' טבת יתמלאו לי עשרים ושבע שנים לאריכות
ימים ואבקש מכ"ק שליט"א סדר ההנהגה ביום ההולדת, ושיברכני כ"ק
שליט"א שאצליח בכל הענינים בגו"ר

ויברכני כ"ק שליט"א שלכה"פ פעם אחת בשנה אזכה להיות בפה אצל
כ"ק שליט"א בלי שום העלמות והסתרים

ושנהי' כלים ראויים לקבל כל ההשפעות והברכות מכ"ק שליט"א
יהודה ליב בן דרויזא רסקין, כ' כסלו תש"כ

■ חלק ממכתב לכ"ק אדמו"ר מכ"ב כסלו תש"כ:

כ"ק אדמו"ר שליט"א

דיברתי עם הרב"ג שי' ותיאר לי בכללות העבודה שבמאראקא ושבטוניס
וגם אצלו עוד לא ברור מי יסע לטוניס כי המדובר הוא ר' ניסן שי' פינסאן

■ חלק ממכתב הרי"ל רסקין לכ"ק אדמו"ר מיום ה' כ"ח טבת תש"כ:

...היום ראיתי את הרב"ג שי' ואמר לי שלטוניס זה ברור שאנחנו לא נוסעים
כי רצון כ"ק שליט"א שיסע לשם ר"נ שי' פינסאן.

■ חלק ממכתב הרי"ל רסקין לכ"ק אדמו"ר ששלחו דרך אחיו הרב דוד שיחי' רסקין לאיוש"ט מח"י ניסן תש"מ:

"ג...כ נא להודיע לכ"ק אד"ש, היות שבמוצש"ק הגדול חילק כ"ק אד"ש
מצה להאורחים שבאו ממרחבי תבל לי"א ניסן, ג"כ קיבלו הב' זוכה בגורל
ממרוקו, ובזמן שכ"ק אד"ש נתן להם המצות אמר חבילה אחת עבור מרוקו
ושימסרו להרבנים מתוסוב ורסקין שהם יחלקו וכו' וחבילה השני' עבור תוניס
אמר אחד מהם שהם ממרוקו ולא מתוניס, אמר הרבי שליט"א שימסרו
להרבנים מתוסוב ורסקין והם כבר ידעו מה לעשות איך לשלוח וכו'

והנה ביום ראשון בקר, שבארצה"ב זה הי' עוד מוצש"ק, מטלפן לי בני הבכור יצחק שי' (שליח במיאמי) להודיע את מה שאמר הרבי שליט"א שהוא שמע ברם-קול בביהכנ"ס שעלי ומתוסוב לסדר לשלוח המצות לתוניס, כי עד שהם יגיעו למרוקו בערב חה"פ איך נוכל לסדר את כל זה, ות"ל מה שנפל לו הרעיון להודיע לי (דא"ג ב"ה בעד החינוך החסידי מה שמקבלים ילדינו לייקר א ווארט ועאכו"כ איזה הוראה מכ"ק אד"ש)

נתקשרתי עם הרב מתוסוב בקשתי ממנו שיטלפן לתוניס, עד שבאתי אצלו הביתה בערב הוא אז טילפן לתוניס ודיבר עם מרת פינסון

בנתיים חיפשתי ע"י מי לשלוח המצות ע"י איזה יהודי, ובאם לא נמצא יהודי לשלוח ע"י הטייסים וכו' אבל איך להגיע לזה, התקשרתי עם אחד ידיד שלי שיש לו היכרות בממשלה בשדה התעופה וכו' שמו עדמאנד מימון אזולאי ואמרתי את כל הנ"ל ושמוכרחים לסדר, והוא הבטיח שיעשה מה שיש ביכלתו וכו',

למחרת בקר בערך בשעה עשר קבלתי את המצות ע"י הנוסעים, רצתי מהר אצל אזולאי הנ"ל ואמר לי שכבר נתקשר בשדה התעופה ושמה יש מישוהו שיעזור לנו איך לשלוח לתוניס, מיהרתי מהר לשרוף את החמץ ונסעתי ביחד עם אחיו של עדמאנד ששמו אלי' (שהי' זוכה בגורל באשתקד לחג הגאולה י"ב תמוז) לשדה התעופה שהנסיעה בערך 40 מינוט ובמהירות כחצי שעה.

כשהגענו כבר הי' אחרי שעה 11, המשתדל בשדה התעופה דיבר ודיבר עם האחראי של הנוסעים לתוניס ולא פעל שום דבר ואח"כ דיברו עם הראש האחראי על חלוקת האוכל וכו' ובשניהם הם ערביים מתוניס, ראיתי מרחוק שמדברים הרבה וטוענים וכו',

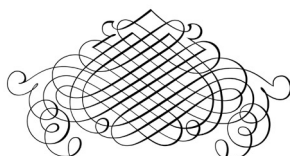
אזי נגשתי לפניו והסברתי בצרפתית השבורה שלי שזאת החבילה הגיעה היום מארה"ב מהרבי הגדול שזה ברכה גדולה לא רק למי שאוכל זה אלא ג"כ שלמי שיקח וימסור למי שהרבי הגדול שולח, כשהוא שמע זה אזי פתחו את החבילה לראות אם אין בה משהוא של חשש מטעם הבטחון הוא לא נגע בזה רק הראיתי לו מכל הצדדים, אמר טוב שישתדל למסור למר חורי,

אמרתי לו עוד יכול להיות שאיש הנ"ל לא יהי' בשדה התעופה בגלל שאצלנו היהודים מתחיל החג מזמן השקיעה, במילא אני מבקשו שיביא זה לביתו (והי' כתוב על החבילה השם הכתובת וכו').

כשראיתי שהוא חושב בזה אמרתי, תתן לי את שמך ושם אמך ואבקש עבורך ברכה מהרבי הגדול, כששמע זה נשתנו פניו וקיבל הכל, ומסר לי שמו מוחמד בן עיישא, ותיכף בא ג"כ השני האחראי של הנוסעים וג"כ נתן את שמו ושם אמו מוחמד בן וואסיליא, והבטיחו שימסרו את החבילה למר באם שיבוא לשדה התעופה ואם לאו יביאו לו הביתה,

כשבאנו משדה התעופה נתקשרתי עם תוניס ודברתי עם מר חורי ואמר לי שהוא ישתדל לבוא לשדה התעופה באם שהאירון יגיע בזמן אז יש עוד זמן לפני השקיעה, ות"ל שזכינו לקיים רצון כ"ק אדמו"ר שליט"א.

והנה ג"כ בכאן אח"כ נתפגשתי עם הרב מתוסוב וסדרנו בינינו את המצות הוא לקח כמה מצות והשאיר לקחתי לחלק, חילקתי להרבנים אישי ציבור וכו' עד הערב ממש שהייתי הולך לבתייהם מבית לבית, וג"כ הנני ממשיך לחלק כעת בחוהמ"פ למי שלא קיבל, כמובן שהנני מחלק חתיכות קטנות ביותר, יעזור השי"ת שיהי' מיכלא דהימנותא ומיכלא דאסוותא ג"כ בהרגש שלנו.

הרה"ח ר' שניאור זלמן ע"ה גורארי'

הוראות ומענות

סב הכלה הרה"ח הרה"ת ר' שניאור זלמן ע"ה גורארי היה מקורב מאד וזכה ליחס נדיר מכ"ק אדמו"ר נשי"ד.

הרשנ"ז ע"ה הי' כותב לכ"ק אדמו"ר כמעט בכל יום ויום וזכה לקבל במשך השנים אלפי מענות והוראות מכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו. מהם היו מענות לשאלות הנוגעות לענייני הפרטיים, ומהם עבור עניינים כלליים.

פעמים רבות הביע הרבי בפני הרש"ז ע"ה - ביחידות או בכתב - אי שביעות רצון מאופן התמסרות אנ"ש לענייני הרבי בכלל ובמיוחד בדברים העומדים על הפרק.

לפעמים ניסה הרש"ז ע"ה להיות סגור עבור אנ"ש, ובמקביל התבטא הרבי אליו בביטויים מיוחדים המשקיפים מורת רוח על שלא נתמלא הוראותיו במילואו.

לפנינו צרור מענות שגרשמו במחברת שלו משנת תש"ל, על אף שאין לנו העתק ממכתבים של הסבא, מביאים אנו המענות בצירוף רקע ע"פ זיכרון בני המשפחה.

א) במענה להצעה לתת לכ"ק אדמו"ר במתנה אתרוגים מהודרים לחג הסוכות הואיל כ"ק אדמו"ר לענות:

"ע"פ צווי חז"ל דאסור להינות כו'

הנה מנהגי לקחת הד' מינים שלי אצל זה שכ"ק מו"ח הי' לוקח (ודווקא בכסף כמובן)

וגם בשנה זו כן

ובכל אופן כוונתו רצוי' ות"ח ע"ז אזכיר עה"צ"

ב) במענה להצעה להביא לדפוס מכתבי רבותינו נשיאנו, הואיל כ"ק אדמו"ר לענות:

"העבודה והטרדות הולכות ומתרבות, הפועלים ו[ה]עושים – הולכים ומתמעטים ועשיית כ"א גם כן מתמעטת.

מתקרב חודש אלול ולאחריו חודש תשרי וכו' ומה שעולה בדעתו להציע לי עוד "עסק" נוסף בו היינו לא שהוא יוסיף על פעולותיו הרבות דע"ע אלא שעלי להוסיף וכו'"

ג) כנראה שמענה זו בא על הצעה דומה

"לי אין חסירה עבודה. וגם ללמוד יכולני מתוך הר"ד ולאנ"ש שליט"א בכלל לא אכפת כל הענינים"

ד) בעניין ביסוס השכונה

באחרון של פסח תשכ"ט עורר כ"ק אדמו"ר אודות ביסוס השכונה לאחר שפרצה "מגיפה" (בלשון הרב) שרבים מאחינו בני"י עזבו את השכונה. במשך אותו תקופה תבע נשי"ד מהעסקנים לפעול בעניין. הרבי גם הזכיר שנשיי ישראל יש להם כוח מיוחד לפעול בעניין.

כנראה שבאותו זמן הי' חילוקי דעות בין אנ"ש אודות "מי גדול ממי", (ראה שיחת אחש"פ תש"ל) ועל מי מוטל אחריות לפעול בתחום זה.

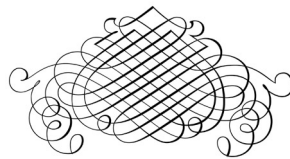
לעומת זה כמה נשים עסקניות (ובראשם מרת אסתר שת' שטרנברג הסבתא של הכלה) היו ראשונות לעסוק בפעילות רציניות בתחום זה ותוך זמן קצר לפ"ע ארגנו אסיפה של נשים מחוגים שונים שגרו אז בשכונה.

באותו תקופה הביע הרבי העדר שביעות רצון ממידת פעולות עסקני אנ"ש לביסוס השכונה. במענה שלפנינו (כנראה לאחר שהרשנ"ז ע"ה ניסה להצביע על אי אלו פעולות שכן עשו בתחום זה) מתבטא הרבי מורת רוח מזה שהעסקנים אינם פועלים ביוזמות שלהם, וכל מה שעשו העסקנים עד עכשיו הי' רק לאחר שהרבי התערב בכל פרט ופרט (ע"י המזכיר הרחמ"א ע"ה חודקוב) אבל חוץ מזה אינם עושים דבר.

לעומת זה מביע הרבי קורת רוח מהנשים שפועלות יותר ומצליחות:

"האומנם אינו משער – ע"פ המנהג זה 19 שנה (ולאחרונה עוד מהדרין בזה וביותר) שהסיבה שהלכו הייתה – שבכל ענין וענין קראתי הרחמ"א שי' ואמרתי לו שיש ענין ולכן ידבר שלא בשמי עם פ' שילך וידבר כו' ובענין פ' גם הוא לא ידבר אלא ע"י אחר וכו'. ולמחרתו שאלתי להנעשה ובקשתיו שעתה ידברו עם פ' וכו' וכו' ומה שלא אמרתי בפ' ובפרטיות אין איש עושה עד היום הזה (ואפילו הפשוט ביותר)

משא"כ הנשים תי' שאמרתי פ"א ורק התכלית והכוונה – והן עשו מתחילה ועד סוף וכמובן – הצליחו. ואין ביניהם ד"ת ואין תובעות עוה"ז ועוה"ב גם יחד ואפילו אין מכריזות שהן מסנ"פ [מוסרות נפשן] על קידוש שם ליובאוויטש בכל יום ויום"

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' שלמה ע"ה
בן הרה"ח ר' יצחק אייזיק ע"ה
מטוסוב
נלב"ע אור לר"ח כסלו ה'תשס"ח

הרה"ח ר' ניסן ע"ה
בן הרה"ח ר' נחום יצחק ע"ה
פינסאן
נלב"ע כ"ד כסלו ערב חנוכה ה'תשס"ח

הרה"ח ר' יהודא ליב ע"ה
בן הרה"ח ר' יעקב יוסף ע"ה
רסקין
נלב"ע י"ב אייר תשס"ד

**שלוחי המלך במדינות צפון אפריקה
מרוקו ותוניס**